

Sygn. akt I CZ 52/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa J. D.

przeciwko Województwu M.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 19 czerwca 2013 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 22 stycznia 2013 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z 22 stycznia 2013 r. odrzucił skargę kasacyjną powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego z 18 września 2012 r.

W zażaleniu na to postanowienie powód wniósł o jego uchylenie, zarzucając, że w toku sprawy został w całości zwolniony od kosztów sądowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

W kodeksie postępowania cywilnego oraz w ustawie o kosztach sądowych nie ma regulacji, z których można wywieść skuteczność sądowego zwolnienia od kosztów także w postępowaniach wywołanych wniesieniem nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Postępowanie w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych może być wszczęte jako pomocnicze – przed wytoczeniem powództwa (złożeniem wniosku w postępowaniu nieprocesowym) – lub jako wypadkowe, w toku sprawy. Bez względu na to, czy ma ono charakter postępowania pomocniczego czy wypadkowego, zawsze wszczynane jest na potrzeby postępowania w sprawie i pełni w nim służebną rolę.

Jednakowoż przepisy ustawy o kosztach sądowych pośrednio określają ramy czasowe zwolnienia od kosztów, które można ustalić także uwzględniając cel i charakter instytucji zwolnienia od kosztów. Z przepisów tych wynika, że zwolnienie od kosztów przyznawane jest na potrzeby konkretnej sprawy i ma charakter tymczasowy. Kwestia kosztów sądowych, których strona nie miała obowiązku uiścić, zostaje ostatecznie „załatwiona” w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, przez ich rozliczenie zgodnie z regułami wskazanymi w art. 113 u.k.s.c. Orzeczenie merytoryczne kończące postępowanie w sprawie koncentruje w sobie wyniki całego poprzedzającego je postępowania, stanowiąc wypadkową wszystkich czynności procesowych. Należy do nich zaliczyć także przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych, które pochłonięte zostaje przez uprawomocnienie się orzeczenia rozstrzygającego istotę sprawy.

Wraz z uprawomocnieniem się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, co jest równoznaczne z jej zakończeniem, odpada cel przyznania zwolnienia od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych. Innymi słowy,

rozstrzygnięcie o kosztach w wyroku powoduje bezprzedmiotowość udzielonego zwolnienia, chyba że z przepisu szczególnego, mającego charakter wyjątkowy, wynika, że zwolnienie to – ze względów, które ustawodawca uznaje za uzasadnione – działa także w innych, samodzielnych fazach postępowania. Takiego przepisu szczególnego w odniesieniu do skargi kasacyjnej brak. Z tego właśnie powodu Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 5 czerwca 2008 r., III CZP (OSNC 2008, nr 11, poz. 122), jednoznacznie i kategorycznie stwierdził, że zwolnienie strony od kosztów sądowych w sprawie, przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym, nie obejmuje postępowania kasacyjnego.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny trafnie odrzucił skargę kasacyjną powoda jako nieopłaconą, co w konsekwencji skutkowało oddaleniem jego zażalenia jako bezzasadnego (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.).